

KÚRIA

Bfv.II.1251/2011/8.szám

A Kúria Budapesten, a 2012. május 3. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

í t é l e t e t :

A csalás büntette és más bűncselekmény miatt folyamatban volt büntetőügyben a II. r. terhelt és védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Nagykanizsai Városi Bíróság 4.B.5/2010/21. számú ítéletét és a Zala Megyei Bíróság Bf.191/2011/7. számú ítéletét a II. r. terhelt tekintetében annyiban változtatja meg, hogy a II. r. terheltet az 1 rb. folytatólagosan, társtettesként elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége (Btk. 276. §) miatt emelt vád alól felmenti.

A halmazati büntetésre utalást mellőzi.

Egyebekben az első- és másodfokú ítéletet a II. r. terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

E végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

I. A Nagykanizsai Városi Bíróság a 2011. január 31.-én kihirdetett 4.B.5/2010/21. számú ítéletével a II. r. terheltet bűnösnek mondta ki társtettesként elkövetett csalás büntetében [Btk. 318. § (1) és (5) bek.) és 1 rb. folytatólagosan, társtettesként elkövetett magánokirat-hamisítás vétségében (Btk. 276. §). Ezért őt - halmazati büntetésül - 1 év börtönbüntetésre és 1 év közügyektől eltiltásra ítélte.

A Zalaegerszegi Városi Bíróság 17.B.931/2004. számú ügyében kiszabott 1 év börtönbüntetés utólagos végrehajtását elrendelte.

A II. r. terheltet az I. r. terhelttel egyetemlegesen kötelezte a

V. Kft. sértett javára kártérítés címén 3.190.245 forint, továbbá a Magyar Állam javára a le nem rótt illeték megfizetésére.

A megállapított tényállás lényege szerint az 1955-ben született II. r. terheltet a Zalaegerszegi Városi Bíróság a 17.B.931/2004/9. számú és a Zala Megyei Bíróság, mint másodfokú bíróság a Bf.395/2005/4. számú, 2005. november 18.-án jogerős ítéletével folytatólagosan elkövetett adó- és társadalombiztosítási csalás büntette és magánokirat-hamisítás vétsége miatt - végrehajtásában 2 év próbaidőre felfüggesztett - 1 év börtönre és 1 millió forint pénzmellékbüntetésre ítélte.

A 2003. július 17-én 1,5 millió Ft tőkével alakult D.-B. Bt.-nek 2006. december 1. napjától kezdődően az I. r. terhelt az ügyintézésre jogosult beltagja, míg a II. r. terhelt a kültagja lett.

A II. r. terhelt 2006. december elején megbízta B. Gy. gépjármű szakértőt azzal, hogy készítsen szakvéleményt az N. P. térségében lévő és a cég tulajdonában álló Caterpillar 320/B. gyártmányú és 5BR00125 gyári számú lánc talpas kotróról. A szakértő a felkérés alapján a gépet 2006. december 9-én megtekintette és arról szakértői véleményt készített, mely alapján a nettó forgalmi értékét 17.500.000.-Ft-ban állapította meg.

A D.-B. földmunkavégző, bányászati fuvarozó és szolgáltató betéti társaság ez idő tájt az N. környékén végzett autópálya építéseknel vett részt. Ennek kapcsán üzleti kapcsolatba került az n.-i székhelyű V. Kft.-vel, amely üzemanyagok, kenőanyagok forgalmazásával foglalkozik. Kezdetben - 2007 elején - készpénzzel és hitelkártyával fizettek a tankolásokért, majd a II. r. terhelt rávette V. I.-t a V. Kft. vezetőjét arra, hogy engedélyezzen részükre halasztott fizetéssel történő üzemanyag vásárlást. V. I. ügyvezető ezt a kérést kizárólag biztosíték fejében fogadta el. Ekkor az I. és a II. r. terhelt a szakértő által korábban felértékeltetett, ténylegesen ismeretlen tulajdonjogú Caterpillar kotrógépet ajánlotta fel fedezetül azt állítva, hogy az a D.-B. Bt. tulajdonát képezi. A megállapodások rögzítése érdekében az I. r. terhelt és V. I. 2007. március 1-jén ügyvéd előtt kereskedelmi megállapodást kötött üzemanyag értékesítésére. A felek egyidejűleg keretbiztosítási jelzálogszerződést is kötöttek az 5BR00125 gyári számú Caterpillar 320/B. lánc talpas kotróra azzal a feltétellel, hogy a zálogkötelezettet a zálogjogosulttal szemben maximum 4 millió Ft erejéig tartozás és késedelmi kamat fizetési kötelezettség terheli, illetve a jövőben terhelheti. A megállapodást az aláírásra jogosult I.r. terhelt jegyezte ellen, de a szerződés megkötésénél mindvégig jelen volt a II. r. terhelt is. A szerződés szerint, amennyiben a tartozás a 4 millió Ft-ot meghaladja a V. Kft. jogosult jelzálogjogának érvényesítésére.

A felek ugyanezen a napon közjegyző előtt közjegyzői okiratba is foglalták a keretbiztosítási ingó jelzálogszerződést.

A terheltek a fenti szerződések megkötését követően 2007. március 15-től április 30-ig 17.400 liter üzemanyagot vásároltak a V. Kft.-től mindösszesen 4.190.245.-Ft értékben. A V. Kft. által kiállított számlákat azonban a terheltek nem egyenlítették ki és ez már a keretbiztosítási jelzálogszerződés és a kereskedelmi megállapodás megkötésekor sem állt szándékukban. Céljuk az volt, hogy a V. Kft. ügyvezetőjét, V. I.-t tévedésbe ejtsék, hiszen valótlanul állították azt a szerződés megkötésekor, hogy a D.-B. Bt. tulajdonát képezi a fedezetként felajánlott Caterpillar 320/B. gyártmányú lánc talpas kotrógép. Ezen túlmenően a D.-B. Bt.-nek reális lehetősége sem volt a vásárolt üzemanyag kifizetésére, hiszen 2007. augusztus 15-én felszámolási eljárás indult vele szemben. Szerződéses partnereivel, az állammal, továbbá a társadalombiztosítási és nyugdíjbiztosítási pénztárakkal szemben ez idő tájt 183.341.751.-Ft tartozásuk állt fenn.

Amikor a V. Kft. észlelte, hogy a D.-B. Bt. tartozásai meghaladják a 4 millió Ft-ot, a jelzálogjoga érvényesítésére intézkedett, amely azonban eredményre nem vezetett. A felszámolóbiztos azt közölte velük, hogy a D.-B. Bt. zárómérlegében és az eszközeleltárában a Caterpillar típusú lánc talpas kotrógép soha nem szerepelt.

A két cég között ezt követően polgári peres eljárásra került sor, melynek eredményeként a II. r. terhelt engedményezési eljárás során 1.100.000.-Ft kárt megtérített a V. Kft. sértettnek. A fennmaradó összeg azonban az eljárás befejezésekor is követelésként fennállt.

A bíróság rögzítette ítéletében (lásd 8. oldal 3. bekezdésében), hogy az általa részletezett tanúvallomások egymástól függetlenül, de azonos módon számolnak be az I. és a II. r. terheltnek a D.-B. Bt.-ben betöltött szerepéről, az ott végzett tevékenységéről. Ezek alapján megállapítható, hogy az I. r. terhelt, bár a cég beltagjaként aláírási jogosultsággal rendelkezett, de a cég ügyeinek vitelét a kültagként szereplő II. r. terhelt irányította. Bonyolította a tárgyalásokat, szervezte a cég működését. Ily módon az I. és a II. r. terhelt vallomásaiban mutatkozó ellentétek a szerepükkel kapcsolatosan az I. r. terhelt vallomását támasztották alá.

A bíróság megállapította, hogy a terheltek tényállásban vázolt magatartásukkal az 1 rb., a Btk. 318. §-ának (1) bekezdésében meghatározott, az (5) bekezdésének a) pontja szerint minősülő és büntetendő csalás bűntettét, valamint az 1 rb. folytatólagosan elkövetett a Btk. 276. §-ában meghatározott és aszerint büntetendő magánokirat-hamisítás vétségét egymás tevékenységéről tudva

közösen, szándékegységben, a Btk. 20. §-ának (2) bekezdése szerinti társtettesi minőségben követtek el.

A terheltek védekezésének azon részét, mely szerint a szerződés megkötésekor tudomásuk szerint a lánc talpas kotrógép a cég tulajdonát képezte, a bíróság szerint kétséget kizáróan megcáfolja a felszámolóbiztos által a bíróság megkeresésére adott, a cég eszköznyilvántartására vonatkozó kimutatást. Aszerint a cég soha ilyen jellegű tárgyat nem birtokolt. Ezáltal a V. Kft.-t e tárgy fedezetként történt felajánlásával tévedésbe ejtették, és cselekményükkel kárt okoztak.

Elvetette a bíróság a II. r. terheltnek azt a védekezését is, mely szerint a szerződés megkötésekor a kintlévőségeik alapján reális lehetőségük volt a halasztott fizetéssel vásárolt üzemanyag utólagos kiegyenlítésére. A D.-B. Bt.-vel szemben 2007. augusztus 15-én indult felszámolási eljárásban, a határidőn belül 182.228.845 forint hitelezői igényt, határidőn túl 5.345.056 Ft hitelezői igényt jelentettek be. E tartozások a nagyságrendjükből eredően nyilvánvalóan hosszabb idő alatt gyűltek fel. Náluk nem csak időszakos, átmeneti likviditási gondok jelentkeztek, hanem régebb óta meglévő, elsődlegesen az állam irányába nem teljesített hátralékok, banki tartozások álltak fenn (lásd. ítélet 9. oldal 2. bek.).

A II. r. terhelt és védője által felmentésért bejelentett fellebbezés folytán másodfokon eljáró Zala Megyei Bíróság a 2011. július 5-én megtartott nyilvános fellebbezési ülésen meghozott Bf.191/2011/7. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét a II. r. terheltet érintően akként változtatta meg, hogy a család büntetnének a Btk. szerinti megnevezését pontosította [Btk. 318. § (1) bek., (5) bek. a) pontja] és a V. Kft. magánfél polgári jogi igényét egyéb törvényes útra utasította.

Egyezően az elsőfokú bíróság állásfoglalásával, a másodfokú bíróság szerint a II. r. terhelt tisztában volt azzal, hogy V. I., a V. Kft. ügyvezetője csak és kizárólag azért fogadta el a halasztott fizetéssel történő üzemanyag vásárlás kezdeményezését, mert biztosítékot ajánlottak fel arra, hogy a fizetési kötelezettség nem teljesítése esetén zálogjog érvényesítésével a kötelezettség kiegyenlítésre kerül.

Nem fogadható el az a védelmi hivatkozás, miszerint a nyilvántartásban nem szereplő lánc talpas kotrógép e nélkül is a D.-B. Bt. tulajdona lehetett. Az is kétségtelenül megállapítható, hogy a II. r. terhelt volt az, aki az ügyvezetői tevékenységet ténylegesen folytatta. Ekként tisztában volt azzal, hogy a Bt. tulajdonjoga a fedezetként felajánlott gépre nem áll fenn.

II. A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a II. r. terhelt és védője nyújtott be felülvizsgálati indítványt a Be. 416. §-a (1) bekezdésének a) és c) pontja alapján.

A felülvizsgálati indítvány szerint a II. r. terhelt bűnösségének kimondására a csalás büntetében és a magánokirat-hamisítás vétségében a büntető anyagi jog szabályainak a megsértésével került sor.

A bíróságok által megállapított tényállás hiányos, mert nem tisztázták a lánctalpas kotrógép tulajdonjogát és figyelmen kívül hagyták a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. tv.-nek (Gt.) azt a rendelkezését, hogy a kültag nem járhat el a cég képviseletében, és a kültagnak nincs jogilag jelentős jognyilatkozata.

A megállapított tényállás alapján a csalás törvényi tényállási elemei nem azonosíthatók be. Az eljárás során nem nyert bizonyítást, hogy a D.-B. Bt. a számlák ki nem egyenlítése céljából kötötte volna meg a keretszerződést. A szándék és a célzat hiányában pedig a csalás büntetében bűnösség megállapítására nem kerülhet sor.

A II. r. terhelt a magánokirat-hamisítás vétségét sem követte el, mivel okiratot nem írt alá, nem készített és nem használt fel.

Az eljárt bíróságok az indokolási kötelezettségüknek sem tettek eleget sem a csalás, sem a magánokirat-hamisítás vétsége vonatkozásában. Az elsőfokú bíróság ugyanis az ítélet indokolásában elmulasztotta annak rögzítését, hogy az általa megállapított tényállásból hogyan következik a II. r. terhelt büntetőjogi felelőssége a csalás és különösen a magánokirat-hamisítás vétségében. Mindemellett a másodfokú ítélet a magánokirat-hamisítás vétségével gyakorlatilag nem is foglalkozik.

A védő mindezek alapján a marasztaló döntés megváltoztatását és a II. r. terhelt felmentését indítványozta a csalás büntette és a magánokirat-hamisítás vétsége miatt emelt vád alól. Egyúttal kérte, hogy a Kúria a megtámadott határozat végrehajtását a felülvizsgálati indítvány elbírálásáig függessze fel.

A Legfőbb Ügyészség a BF.3334/2011. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt a tényállást támadó részében a törvényben kizártnak, érdemében pedig alaptalannak találta.

Kifejtette, hogy a II. r. terhelt az I. r. terhelttel együtt jogtalan haszonszerzés végett vett részt V. I. kárt okozó megtévesztésében. A magánokirat-hamisítást - többek között - azzal valósította meg, hogy a keretszerződés megkötésekor felhasználta a

kotrógép tulajdonjogával kapcsolatos valótlan adatot tartalmazó szakértői véleményt.

Az indokolási kötelezett súlyos fokú megsértésére, mint abszolút eljárási szabálysértésre hivatkozás azért nem alapos, mert a megtámadott határozat indokolása a releváns tényekkel és a jogkérdésekkel kapcsolatban teljes körű, amelyből egyértelműen megállapítható, hogy a bíróság a döntését mire alapozta.

Az iratok alapján a felülvizsgálatot megalapozó eljárási szabálysértés nem állapítható meg, ezért a Legfőbb Ügyészség a jogerős határozatok hatályában fenntartását indítványozta. Egyúttal bejelentette, hogy a szabadságvesztés-büntetés végrehajtásának felfüggesztését nem tartja indokoltnak.

A terhelt a Kúriához ismételten intézett írásbeli beadványaiban hangsúlyozta, hogy bűncselekményt nem követett el, ezért a felmentését kéri a terhére megállapított bűncselekmények vádja alól. Nehéz anyagi helyzetét a körbetartozások eredményezték. Családjának anyagi helyzete megrendült, ennek ellenére mindvégig kifejezte szándékát, hogy a V. Kft. kárát megtéríti. Ezt támasztja alá a beadványához csatolt engedményezési szerződés is.

A Kúria a Be. 420. §-ának (1) bekezdése és a Be. 424. §-ának (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott, amelyen a II. r. terhelt védője a felülvizsgálati indítványát fenntartotta és részletesen indokolta. Felszólalásában hangsúlyozta, hogy a csalást a gazdasági társaság képviseletében nyilatkozattételre jogosult I. r. terhelt követhette el. A II. r. terhelt soha nem is adta ki magát ügyvezetőnek.

A Legfőbb Ügyészség tévesen hivatkozott arra, hogy a bíróságok szerint a terheltek a közjegyző előtti valótlan nyilatkozattétellel követték el a magánokirat-hamisítás vétségét. E magánokirat-hamisítás megállapításának indokolásaképpen az elsőfokú bíróság ítélete is csupán annyit rögzít, hogy a kialakult bírói gyakorlat értelmében a közjegyző előtt tett valótlan nyilatkozat magánokirat-hamisítás vétségének minősül. Ez is jól igazolja, hogy a bíróságok az indokolási kötelezettséget is elmulasztották.

A legfőbb ügyész képviselője a nyilvános ülésen az átiratában foglaltakat fenntartotta. Egyetértett a védővel abban, hogy a bíróságok az indokolási kötelezettségüket valóban szűkkörűen teljesítették. Az indokolás azonban nem oly mértékben hiányos, hogy az ítéletek alapján ne lehetne megállapítani, a bíróságok mire alapították a büntetőjogi főkérdések tekintetében a döntésüket.

A II. r. terhelt a nyilvános ülésen azt hangsúlyozta, hogy nem követett el bűncselekményt. A gép már négy éve náluk volt és úgy

tudta, hogy a cég tulajdona. Valóban ő szervezte a D.-B. Bt. kapcsolatait. E társaság ugyanebben az időszakban ugyanilyen kapcsolatban volt egy másik céggel is, és kifizette minden tartozását. Az egyik alvállalkozó kezdeményezte a felszámolást, azért lett megszüntetve a cég.

III. A Kúria a felülvizsgálati indítványokkal megtámadott határozatot az abban rögzített tényállás alapul vétele mellett egyrészt a felülvizsgálati indítványban megjelölt - a Be. 416. §-a (1) bekezdésének a) és c) pontjában meghatározott - okból, valamint - a Be. 416. §-a (1) bekezdésének c) pontjában írt egyéb eljárásjogi felülvizsgálati okok tekintetében - hivatalból [Be. 423. § (4)-(5) bek.] bírálta felül.

Ennek során a felülvizsgálati indítványokat részben törvényben kizártnak, részben alaposnak, a Legfőbb Ügyészség nyilatkozatát részben alaposnak találta.

1.

A Kúria mindenekelőtt abból indult ki, hogy a felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amelyre csak a törvényben pontosan meghatározott feltételek esetén van lehetőség. Az 1998. évi XIX. törvény (Be.) 416. § (1) bekezdésének a) és b) pontja alapján felülvizsgálatnak büntető anyagi jogi szabálysértés, valamint a c) pontja alapján - a Be. 373. § (1) bekezdésének I. b) vagy c) pontjában, illetve a II-IV. pontjában pontosan meghatározott, kimerítően felsorolt - eljárási szabálysértések esetén van helye.

Az eljárási törvény szerint a tényállás helyessége a felülvizsgálat tárgya nem lehet. A felülvizsgálati eljárásban a Be. 423. § (1) bekezdésének törvényi előírása szerint a tényálláshoz kötöttség érvényesül. A jogerős határozatban megállapított tényállás nem támadható.

A II. r. terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa - a fent hivatkozott törvényi rendelkezést figyelmen kívül hagyva - részben a jogerős határozatban megállapított tényállást és a bizonyítékok mérlegelését támadja, a bíróság ténybeli következtetéseit vitatja. Arra hivatkozik, hogy a bíróságok által megállapított tényállás hiányos, mert nem tisztázták a láncotalpas kotrógép tulajdonjogát, továbbá az eljárás során nem nyert bizonyítást, hogy a D.-B. Bt. a számlák ki nem egyenlítése céljából kötötte volna meg a keretszerződést.

Mindezzel összefüggésben a Kúria csupán annak a megállapítására szorítkozhat, hogy a tényálláshoz kötöttség folytán e tényállás helyessége, az ítélet megalapozottsága, a bizonyítékok értékelése nem vizsgálható, nem bírálható felül. A tényálláshoz kötöttség folytán a tényállás alapjául elfogadott bizonyítékok eltérő

értékelésére, a jogerős határozatban megállapított tényállástól eltérő tényállás megállapítására, további bizonyításra a felülvizsgálat keretében nem kerülhet sor. Mindezek folytán a tényállást támadó részében a felülvizsgálati indítvány a törvényben kizárt indítvány.

2.

A Be. 416. §-a (1) bekezdésének c) pontja alapján felülvizsgálatnak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen akkor van helye, ha a bíróság határozatának meghozatalára a 373. § (1) bekezdésének I. b) vagy c) pontjában, illetve II-IV. pontjának valamelyikében meghatározott eljárási szabálysértéssel került sor. A védő a felülvizsgálati indítványában ilyen, az érdemi felülvizsgálatot megalapozó eljárási szabálysértésre is hivatkozott, amikor azt állította, hogy az eljáró bíróságok az indokolási kötelezettségüket megsértették.

A Be. 373. §-a (1) bekezdésének III./a) pontja szerint a másodfokú bíróság hatályon kívül helyezi az elsőfokú bíróság ítéletét, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasítja, ha a bűnösség megállapítása, a felmentés, az eljárás megszüntetése, a cselekmény jogi minősítése vagy a büntetés kiszabása, illetve az intézkedés alkalmazása tekintetében az elsőfokú bíróság az indokolási kötelezettségének oly mértékben nem tett eleget, hogy emiatt az ítélet felülbírálatra alkalmatlan.

A rendkívüli jogorvoslatként szabályozott felülvizsgálat lényege akként foglалható össze, hogy abban kizárólag jogkérdések vizsgálhatóak, a tényállás revíziójára ebben az eljárásban általában nincs lehetőség.

A Be. egyes rendelkezéseinek az értelmezéséről kiadott 1/2007. BKv. számú véleményében a Kúria (Legfelsőbb Bíróság) a Be. 373. §-a (1) bekezdésének III./a) pontjában foglalt rendelkezés értelmezése kapcsán azt rögzítette, hogy a ténykérdésekkel kapcsolatos indokolási kötelezettség megsértésétől a megalapozatlanság törvényi eseteit el kell határolni. A választóvonalat a felülbíráló bíróságnak a megtámadott határozat kiegészítésére, illetve megváltoztatására biztosított törvényi lehetőségei képezik. Először tehát abban kell állást foglalni, hogy a megtámadott határozat megalapozatlansága kiküszöbölhető-e, a törvényi keretek között megalapozottá tehető-e.

A felülvizsgálat olyan rendkívüli jogorvoslat, amelyre csak a törvényben pontosan meghatározott feltételek esetén nyílik lehetőség. A Be. 423. §-a (1) bekezdésének második mondata szerint a felülvizsgálati indítványban a jogerős határozat által megállapított tényállás nem támadható. Ennek megfelelően a Be. 373. §-a (1) bekezdésének III./a) pontjában foglalt rendelkezés

megszegésének a megállapítására a bíróságok tényállás-megállapítási és tényállás-indokolási tevékenysége körében általában nem kerülhet sor, s az indokolási kötelezettség megsértése rendszerint „csupán” a bűnösség, a minősítés és a büntetés meghatározása körében releváns.

A II. r. terhelt és társa bűnügyében az első- és a másodfokú bíróság egyáltalán nem indokolta meg, hogy milyen indokok alapján állapította meg az I. r. és a II. r. terhelt bűnösségét a társtettesként, folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétségében (Btk. 276. §).

Az a büntetés-kiszabás indokolása körében, a súlyosító körülmények felsorolása keretében tett megjegyzés, hogy „a kialakult bírói gyakorlat értelmében a közjegyző előtt tett valótlán nyilatkozat magánokirat-hamisítás vétségének minősül”, a társtettesként, folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége megállapításának a törvényben megkövetelt indokolásának semmiképpen nem fogadható el.

A Kúria ugyanakkor - a még alább kifejtendők szerint - arra a következtetésre jutott, az eljáró bíróságok - a felülvizsgálati indítványban foglalt érveléstől eltérően - a társtettesként elkövetett csalás megállapításának a kellő indokolását adták az ítéletükben.

3.

A Be. 416. §-a (1) bekezdésének a) pontja szerint a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen felülvizsgálatnak van helye, ha a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor. A II. r. terhelt védője szerint ilyen anyagi jogi szabálysértés valósult meg, mert mind a társtettesként elkövetett csalás büntette, mind pedig a társtettesként, folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége megállapítására - a törvényi tényállási elemek hiányában - törvénysértéssel került sor.

a)

A védő szerint a bíróságok figyelmen kívül hagyták a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. tv.-nek (Gt.) azt a rendelkezését, hogy a kültag nem járhat el a cég képviseletében és a kültagnak nincs jogilag jelentős jognyilatkozata.

A Kúria álláspontja szerint nem volt törvényes akadálya annak, hogy a II. r. terhelt, aki a D.-B. Bt. kültagjaként a társaság képviseletére nem volt jogosult, a Btk. 318. §-ának (1) bekezdésében meghatározott csalás elkövetési magatartását megvalósítsa és ezzel a bűncselekmény társtettese legyen.

A csalást tettesként bárki elkövetheti, a csalás tettese nem ún. speciális alany. A csalás tettese (társtettese) az az elkövető, aki a saját magatartásával mást tévedésbe ejt vagy tévedésben tart és ezzel kárt okoz.

b)

A felülvizsgálati indítvány szerint a megállapított tényállás alapján a csalás törvényi tényállási elemei nem azonosíthatóak be. Az eljárás során nem nyert bizonyítást, hogy a D.-B. Bt. a számlák ki nem egyenlítése céljából kötötte volna meg a keretszerződést. A szándék és a célzat hiányában pedig a csalás büntetvényében a bűnösség megállapítására nem kerülhetett volna sor.

A Kúria a felvetett kérdések megvizsgálása során abból indult ki, hogy az irányadó tényállás szerint a II. r. terhelt vette rá V. I.-t a V. Kft. vezetőjét arra, hogy engedélyezzen részükre halasztott fizetéssel történő üzemanyag vásárlást. V. I. ügyvezető ezt a kérést kizárólag biztosíték fejében fogadta el. Ekkor az I. és a II. r. terhelt a szakértő által korábban felértékeltetett, ténylegesen ismeretlen tulajdonjogú Caterpillar kotrógépet ajánlotta fel fedezetül azt állítva, hogy az a D.-B. Bt. tulajdonát képezi.

A felek keretbiztosítási ingó jelzálogszerződést is kötöttek az 5BR00125 gyári számú Caterpillar 320/B. lánctalpas kotróra azzal a feltétellel, hogy a zálogkötelezettet a zálogjogosulttal szemben maximum 4 millió Ft erejéig tartozás és késedelmi kamat fizetési kötelezettség terheli, illetve a jövőben terhelheti. Tény, hogy a megállapodást az aláírásra jogosult I.r. tehelt jegyezte ellen. Az ítélet azonban azt is rögzíti, hogy a szerződés megkötésénél a II. r. terhelt is mindvégig jelen volt. A szerződés szerint, amennyiben a tartozás a 4 millió Ft-ot meghaladja a V. Kft. jogosult jelzálogjogának érvényesítésére.

Az ítélet tényként állapítja meg, hogy a V. Kft. által kiállított számlákat a terheltek nem egyenlítették ki és ez már a keretbiztosítási jelzálogszerződés és a kereskedelmi megállapodás megkötésekor sem állt szándékukban.

A terheltek célja az volt, hogy a V. Kft. ügyvezetőjét, V. I.-t tévedésbe ejtsék. A terheltek valótlannal állították azt a szerződés megkötésekor, hogy a D.-B. Bt. tulajdonát képezi a fedezetként felajánlott Caterpillar 320/B. gyártmányú lánctalpas kotrógépet.

Ezen túlmenően a bíróság tényként állapította meg, hogy a D.-B. Bt.-nek reális lehetősége sem volt a vásárolt üzemanyag kifizetésére. Erre a megállapításra egyebek mellett abból következtetett, hogy 2007. augusztus 15-én felszámolási eljárás indult a céggel szemben. A szerződéses partnereivel, az állammal,

valamint a társadalombiztosítási és nyugdíj-biztosítási pénztárakkal szemben ez idő tájt már 183.341.751.-Ft tartozása állt fenn.

Tény továbbá, hogy a cég ügyeinek vitelét nem a bt. beltagjaként aláírási jogosultsággal rendelkező I. r. terhelte, hanem a kültagként szereplő II. r. terhelte irányította. Ő bonyolította a tárgyalásokat és szervezte a cég működését.

Végül pedig a bíróság szerint kétséget kizáróan megcáfolást nyert, ezért elvetette a terhelteknek azt a védekezését, hogy a szerződés megkötésekor tudomásuk szerint a lánctalpas kotrógép a D.-B. Bt. tulajdonát képezte.

Mindezekből helyesen vontak következtetést az eljáró bíróságok a terheltek szándékegységére, a jogtalan haszonszerzési célzatára, a szerződés megkötésekor már fennálló (originális) károkozási szándékára és arra, hogy a kár a közösen megvalósított elkövetési magatartásuk folyamányaként következett be, tehát a csalás valamennyi tényállási eleme maradéktalanul megvalósult.

c)

A védő szerint a II. r. terhelte a magánokirat-hamisítás vétségét sem követte el, mert okiratot nem írt alá, nem készített és nem használt fel.

E bűncselekmény kapcsán előljáróban utal a Kúria arra, hogy fentebb - III/2. pont alatt - már megállapította, hogy az eljáró bíróságok az indokolási kötelezettségüknek sem tettek eleget a magánokirat-hamisítás vétsége vonatkozásában. Az elsőfokú és a másodfokú bíróság az ítélet indokolásában elmulasztotta annak rögzítését, hogy az általa megállapított tényállásból hogyan következik a II. r. terhelte büntetőjogi felelőssége a magánokirat-hamisítás vétségében.

E körben a Kúria az állásfoglalásának a kialakítása során abból indult ki, hogy a Btk. 276. §-a szerint a magánokirat-hamisítás vétségét az követi el, aki jog vagy kötelezettség létezésének, megváltoztatásának vagy megszűnésének bizonyítására hamis, hamisított vagy valótlan tartalmú magánokiratot használ.

A vizsgált bűncselekmény elkövetési tárgya a hamis, a hamisított vagy a valótlan tartalmú magánokirat.

Az irányadó tényállás szerint az I. r. és a II. r. terhelte a halasztott fizetés biztosítékául a Catepillar kotrógépet ajánlotta fel. A szerződés megkötése során B. Gy. gépjármű-szakértő véleményét használták fel, azt mutatták fel és csatolták be.

A szakértő a szakvéleményében a kotrógép értékéről nyilatkozott. Az általa megállapított értéket az eljárás során senki nem kérdőjelezte meg.

A szakértő ugyanakkor a szakvéleményében a kotrógép tulajdonjogáról nem nyilatkozott. Erre vonatkozó megállapítást sem a szakvélemény, sem a bíróság ítélete nem tartalmaz. Az ítélet csupán azt rögzíti, hogy a terheltek a szakértő felkérése során állították a szakértő előtt, hogy a kotrógép a D.-B. Bt. tulajdonát képezi.

A Kúria mindezek alapján arra a következtetésre jutott, hogy a B. Gy. szakértői véleménye alakilag hamisítatlan, tartalmában pedig valódi magánokirat volt. Ezt használták fel a terheltek ügyvéd előtt a kereskedelmi megállapodás és a keretbiztosítéki jelzálogszerződés megkötése során. Utóbb, a közjegyző előtt pedig már nem történt egyéb - az irányadó tényállás szerint - csupán annyi, hogy a keretbiztosítási ingó jelzálogszerződést közjegyzői okiratba is foglalták.

A tényállás nem tartalmaz arra vonatkozó adatot, hogy a terheltek - az ügyvéd előtt már megkötött megállapodás közjegyzői megerősítésére irányuló kérelmükön felül - a közjegyző előtt bármilyen egyéb nyilatkozatot tettek volna (lásd elsőfokú ítélet 3. oldalának utolsó és 4. oldalának 1. bekezdése). Erre tekintettel nincs semmilyen ténybeli alapja vagy tematikus kötődése annak a büntetéskiszabás körében utólag tett megállapításnak, hogy a kialakult bírói gyakorlat értelmében „a közjegyző előtt tett valótlán nyilatkozat magánokirat-hamisítás vétségének minősül”.

Az I. r. és a II. r. terhelt tehát a tényállásban írt magatartásával a társtettesként folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétségét nem követte el. Ebben a kérdésben a jogerős ítélet tényállása alapján kétséget kizáróan állást lehetett foglalni. A Kúria ezért az indokolási kötelezettség e körben teljes elmulasztásának nem tulajdonított jelentőséget. A Nagykanizsai Városi Bíróság 4.B.5/2010/21. számú ítéletét és a Zala Megyei Bíróság, mint másodfokú bíróság Bf.191/2011/7. számú ítéletét a II. r. terheltet érintően - a Be. 427. §-a (1) bekezdésének a) pontja alapján - megváltoztatta, és őt az ellene társtettesként, folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétsége (Btk. 276. §) miatt emelt vád alól - a Be. 6. §-a (1) bekezdése a) pontjának I. fordulata és a 331. §-ának (1) bekezdése alapján - felmentette.

d)

A felmentő rendelkezés folytán a Kúria megvizsgálta, hogy a jogerős ítéletben a II. r. terhelttel szemben kiszabott 1 év börtön és 1 év közügyektől eltiltás mellékbüntetés szükséges és arányos büntetés-e a terhén maradó 1 rb. társtettesként, folytatólagosan elkövetett csalás büntette miatt is.

Azt állapította meg, hogy a II. r. terhelt előéletére (miután a jelen eljárás tárgyát képező csalás büntettét a vele szemben csalás büntette és magánokirat-hamisítás vétsége miatt kiszabott - végrehajtásában 2 év próbaidőre felfüggesztett - 1 év börtön próbaideje alatt követte el), a cselekmény tárgyi súlyára, az annak végrehajtásában betöltött vezető, irányító szerepére figyelemmel, a kiszabott 1 év börtönbüntetés feltétlenül szükséges a büntetés céljainak az elérésére, ezért annak mérséklésére nem kerülhet sor.

A Kúria ezért - miután nem észlelt olyan egyéb eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423. §-ának (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a felülvizsgálati indítványnak egyebekben nem adott helyt, s a megtámadott határozatokat - a Be. 426. §-a alapján - a II. r. terheltet érintően a hatályában fenntartotta.

Egyetértett a Kúria a Legfőbb Ügyészség indítványával abban, hogy a jogerős határozat végrehajtásának felfüggesztésére nem volt törvényes indok.

A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a 416. §-a (4) bekezdésének a b) pontja zárja ki.

A Be. 418. §-ának (3) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a 416. § (1) bekezdésének e) vagy g) pontján alapul. A Be. 421. §-ának (3) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetőleg a korábbival azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát a Kúria mellőzheti.

Budapest, 2012. május 3.

Dr. Katona Sándor s.k. a tanács elnöke, Dr. Molnár Gábor Miklós s.k. előadó bíró, Dr. Kiss Sándor s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

tisztviselő
Bné